

KANCELARIJA ZA NESTALA LICA I SUDSKU MEDICINU EULEX-KOSOVO

IZVEŠTAJ EULEX/KNLSM-a O GODIŠNJIM AKTIVNOSTIMA

Period izveštavanja: 9 DEC. 2008- 8 DEC. 2009 (2010-OMPF-014)

Uvod

Ovaj izveštaj predstavlja rezultate aktivnosti koje su preduzeli EULEX i KNLSM kao deo svojih operacija u vezi nestalih osoba u periodu od 9. decembra 2008. godine do 8. decembra 2009. Izveštaj je podeljen na sledeća poglavlja:

- Poglavlje 1- Mandat EULEX/KNLSM-a
- Poglavlje 2- Nestala lica: sadašnje stanje
- Poglavlje 3- Rezultati terenskih operacija
- Poglavlje 4- Sudsko-medicinski i antropološki rezultati
- Poglavlje 5- Neidentifikovani posmrtni ostaci
- Poglavlje 6- Arhivska istraga
- Poglavlje 7- Predaja posmrtnih ostataka porodicama
- Poglavlje 8- Zakonodavstvo
- Poglavlje 9- Plan rada za 2010. godinu
- Poglavlje 10- Civilno društvo

IZVRŠNI REZIME

Nakon što su EULEX i KNLSM udružili napore kako bi se bavili pitanjem nestalih osoba 9. decembra 2008. godine, izvršeno je 135 terenskih operacija, koje su rezultirale otkrivanjem 101 lica. Šezdeset tri (63) nestalih lica su locirani i identifikovani. Posmrtni ostaci osamdeset tri (83) lica vraćeni su porodicama. Iscrpna analiza neidentifikovanih ostataka je počela i nastavlja se. Pregledano je preko 700 spisa, koji se odnose na izmešane, fragmentirane i spaljene slučajeve. Više of 600 uzoraka kostiju izabrano je za DNK analizu, što je rezultiralo spajanjem 231 kosti.

Identifikovano je preko 50 lokacija za terenske operacije za 2010. godinu. Pored toga, nastavlja se intenzivan rad na neidentifikovanim posmrtnim ostacima. Biće i snažnih aktivnosti usmerenih ka javnosti.

Najveći izazovi za 2010. godinu su pronalaženje pouzdanih informacija koje vode do lokacija potencijalnih grobnica, utvrđivanje identiteta posmrtnih ostataka koji se čuvaju u KNLSM i saradnja sa porodicama i udruženjima porodica.

POGLAVLJE 1- MANDAT EULEX/KNLSM-a

EULEX je evropska misija vladavine zakona na Kosovu, koja je ustanovljena Zajedničkom akcijom Saveta, 4. februara 2008. godine. Misiju je odobrila kosovska vlada i 27 zemalja članica Evropske unije a mandat joj je pružanje pomoći kosovskim pravosudnim vlastima i organima za sprovođenje zakona kako bi napredovali ka održivosti i odgovornosti. Misija je postala operativna 9. decembra 2008. godine.

Kancelarija za nestale osobe i sudsku medicinu (KNLSM) je naučna institucija Ministarstva pravde koja se bavi različitim aktivnostima u sudsko-medicinskom radu. Njeni glavni ciljevi su:

- Utvrditi sudbinu nestalih lica kao rezultat konflikta na Kosovu i njegovih posledica,
- Ojačati vladavinu prava na Kosovu pružajući naučno pouzdane fizičke dokaze koji mogu da pomognu u traženju pravde,
- Biti u prvim redovima kada je u pitanju razvoj sudske medicine na Kosovu i u balkanskom regionu.

Sudsko medicinski stručnjaci EULEX-a rade u partnerstvu sa stručnjacima Ministarstva pravde u KNLSM sa ciljem da pomognu u potrazi za nestalim licima i razviju održivi i delotvorni sistem sudske medicine. Počev od 9. decembra 2008. godine, EULEX je preuzeo nadgledanje, praćenje i savetovanje i izvršne funkcije u okviru KNLSM. U cilju sprovođenja mandata, stručnjaci EULEX-a rade u tesnoj saradnji sa Ministarstvom pravde/srodnim institucijama KNLSM-a.

U 2010. godini, KNLSM će se transformisati u Odeljenje sudske medicine uz pomoć zakona koji su vlada Kosova i skupština odobrili u 2009. godini. Odeljenje sudske medicine (Ministarstvo pravde) preuće isti mandat kao i KNLSM (pogledati ispod).

KNLSM je ustanovljen u junu 2002. godine sa sledećim dvostrukim mandatom:

1) Rasvetliti sudbinu nestalih osoba:

- Proceniti i ekshumirati sumnjive grobnice,
- Vršiti obdukcije neidentifikovanih posmrtnih ostataka kako bi se utvrdio uzrok smrti kada god je to moguće i kompletirati identifikaciju na profesionalan način, korišćenjem DNK analize kada god je to potrebno,
- Kontinuirano obavestavati porodice nestalih lica o napretku i vraćanje identifikovanih ljudskih ostataka porodicama na pravovremen i uljudan način,
- Održavati ažurirane arhive i statistike o nestalim licima na Kosovu.

2) Obezbediti medicinsko-pravni sistem evropskih standarda na Kosovu, koji uključuje, ali se ne ograničava isključivo na sledeće specijalnosti:

- Medicinski pregledi žrtava seksualnih/fizičkih krivičnih dela,
- Obdukcije u slučajevima sumnjive neprirodne smrti,
- Slučajevi medicinskog pogrešnog lečenja,
- Toksikološka analiza,
- Histo-patološka analiza,
- Medicinsko-pravna analiza lica mesta krivičnih dela.

KNLSM je ustanovio dosledan sistem radnih procedura i protokola za ekshumacije, obdukcije, identifikacije, vraćanje posmrtnih ostataka, i za rad u mrtvačnici, kojima se poštuju zahtevi pravosudnog sistema i potrebe porodica.

Rešavajući sudbinu nestalih lica na Kosovu je izuzetno dugotrajan i složen zadatak koji još više usložnjava posebno osetljivi društveni i politički kontekst. Sistematskom proverom arhiva, zatvaranjem slučajeva lica koja se više ne smatraju nestalim, stalnom potragom za grobnicama i ekshumacijama, identifikacijom i

vraćanjem posmrtnih ostataka, broj nestalih lica je smanjen sa 5236 (brojka u junu 2002. godine) na **1875 (zvanična brojka u decembru 2009. godine)**. Ovo znači da je sudbina **3351 (64%) nestalih lica** razrešena za 7 godina rada.

Načelo KNLSM po pitanju nestalih lica:

Istraga i rešavanje pitanja nestalih lica kao rezultata konflikta na Kosovu i njegovih posledica od najveće je važnosti za EULEX i KNLSM. Teški problemi koji okružuju slučajeve nestalih lica zahtevaju hitru, jedinstvenu i kontinuiranu reakciju. Istrage, zajedno sa aktivnostima usmerenim prema javnosti, jesu i ostaće pravovremene i sveobuhvatne.

Dok je 60% nestalih lica pronađeno do dana kada je ovaj dokument izdat, na Kosovu preostaje 1875 lica čija sudbina nije razrešena. Istrage se obično suočavaju sa slučajevima kojima načelno nedostaju važni tragovi za istragu. Problemi istraga se usložnjavaju protokom vremena: prošla je jedna decenija kada se većina nestanaka desila. Kompleksnosti istrage nužno zahtevaju aktivnu interakciju sa sektorom civilnog društva, kao i njegovu uključenost, u naporu da se stvore novi putevi istražnih aktivnosti.

Načelo KNLSM-a je da se pobrine:

- Da su svi izveštaji u potpunosti istraženi,
- Da se napravi celokupni dosije slučaja i da se on ažurira novim dostupnim informacijama,
- Da bude upotrebljen svaki odgovarajući instrument dostupan KNLSM-u kako bi pomogao u istrazi,
- Da se uspostavi svaka relevantna koordinacija sa drugim odeljenjima i relevantnim jedinicama,
- Da se porodice nestalih lica pravovremeno obaveštavaju o statusu istraga. Upotrebiti sve napore kako bi se porodice uverile o korišćenju istražnih i dostupnih sudsko medicinskih metoda,
- Da informacije budu dostupne porodicama i udruženjima porodica,
- Da se održavaju odgovarajući i ispravni odnosi sa medijima u vezi nestalih lica i neidentifikovanih posmrtnih ostataka,
- Da nijedan slučaj ne bude zatvoren dok se ne utvrdi sudbina te nestale osobe.

POGLAVLJE 2- NESTALA LICA: SADAŠNJE STANJE

Sudbina 1875 lica nije razjašnjena:

1691 odraslih; 184 maloletnih.

Kosovskih Albanaca - 1339; ne-Albanaca- 535.

Lica muškog pola kosovsko albanske nacionalnosti - 1143; Osoba ženskog pola kosovsko albanske nacionalnosti- 196.

Lica muškog pola nealbanske nacionalnosti - 451; Osoba ženskog pola nealbanske nacionalnosti - 84.

Starost uključuje tek rođene do 100 godina starosti u vreme nestanka.

POGLAVLJE 3- REZULTATI TERENSKIH OPERACIJA

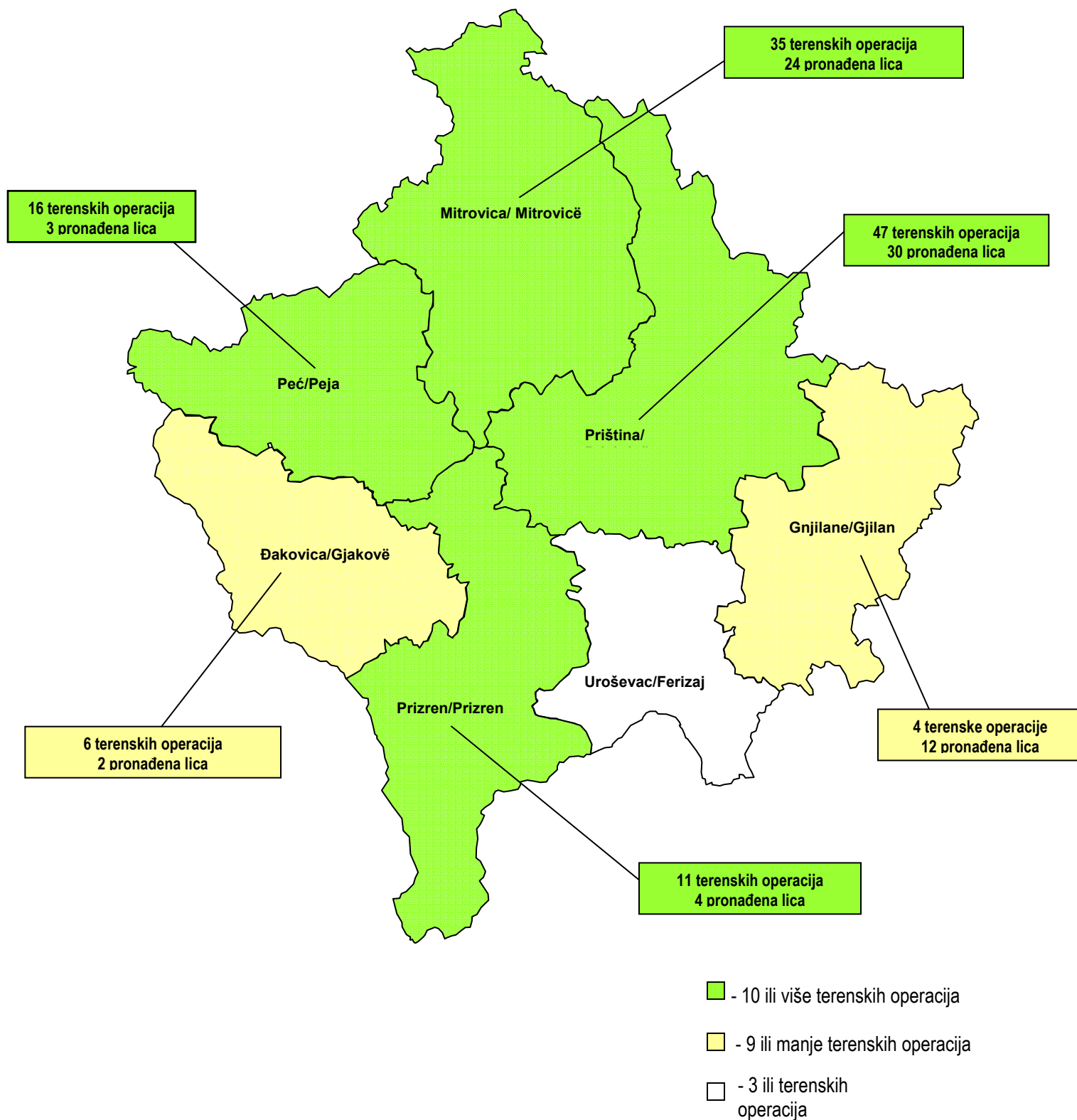
KNLSM je imao intenzivnu terensku sezonu koja je rezultirala sa 135 terenskih operacija, uključujući 78 ekshumacija i otkrivanje 101 lica. Izvršena je procena preko 50 lokacija potencijalnih grobnica kako bi se one dalje istražile u 2010.

Saradnja mnogih udruženja porodica igrala je ključnu ulogu u postizanju dosadašnjih rezultata, posebno kod sumnjivih slučajeva pogrešne identifikacije od 1999. godine. Sledeća tabela pokazuje geografsku distribuciju terenskih operacija:

Region	Mitro.	Prišt.	Gnjilane	Peć	Priz.	Uroš.	Đak.	Ukupno
Terenske oper.	37	53	6	17	13	3	6	135
Ekshumacije	27	27	4	10	7	0	3	78
Lica	35	43	13	3	5	0	2	101

Primedba: Period izveštavanja od 9. dec. 2009. g. do 8. dec. 2009. godine

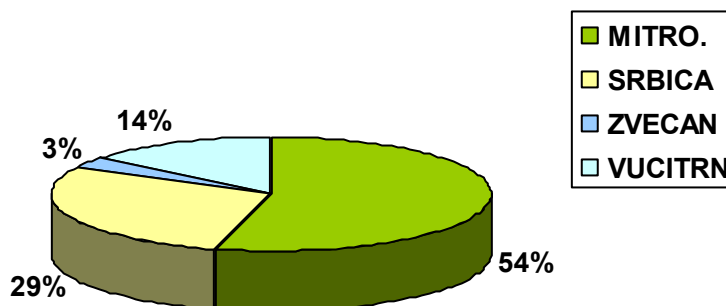
Mapa 1- BROJ TERENSKIH OPERACIJA I PRONAĐENIH LICA PO REGIONIMA

Rezultati terenskih operacija po regionima:

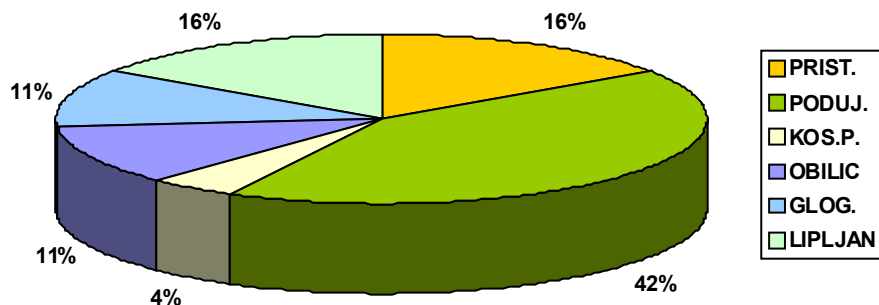
Region Mitrovica/Mitrovicë

U regionu Mitrovice, KNLSM je intenzivno radio tokom 2009. godine., Od decembra 2008. godine do novembra 2009. godine, izvršeno je 35 terenskih operacija koje su rezultirale pronalaženjem 24 žrtve.

Priština/Prishtinë:

U regionu Prištine/Prishtinë bilo je 47 terenskih operacija koje su rezultirale pronalaženjem 30 lica.

Region Gnjilane/Gjilan:

U regionu Gnjilana/ Gjilan izvršene su 4 terenske operacije koje su imale za posledicu otkrivanje 12 lica.

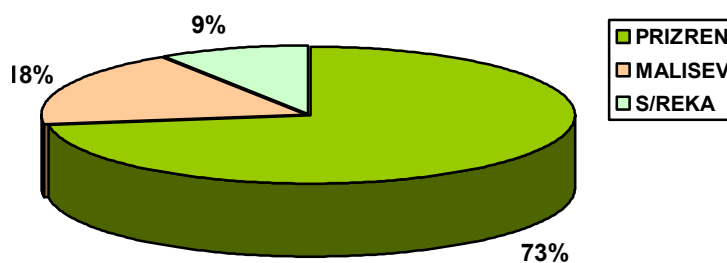

Region Peć/Peja:

U regionu Peći/Peja izvršeno je 16 terenskih operacija koje su rezultirale otkrivanjem 3 lica. Važno je dobiti pouzdane informacije o ovom regionu pošto ovde postoji veći broj nestalih lica.

Region Prizren:

U regionu Prizrena bilo je 11 terenskih operacija koje su rezultirale pronalaženjem 4 pojedinca. Potrebne su pouzdane informacije.

Region Đakovica/Gjakovë:

Region Uroševac/Ferizaj:

U Đakovici/Gjakovë izvršeno je 6 terenskih operacija koje su rezultirale otkrivanjem dva lica, dok je Uroševcu/Ferizaj bilo samo tri terenske operacije, a lica nisu pronađena. EULEX/KNLSM-u potrebna je pomoć sektora civilnog društva kako bi postigao napredak u ovim regionima.

POGLAVLJE 4- REZULTATI SUDSKO MEDICINSKE ANTROPOLOGIJE

Kao rezultat identifikacionog rada koji je EULEX/KNLSM sproveo, 106 lica je pozitivno identifikovano u 2009. godini, od kojih su 63 nestala lica.

Rad sudsko medicinske antropologije rezultirao je selekcijom 624 uzoraka kostiju za dalju analizu, uključujući i genetsko profilisanje. Pored toga, 231 uzorak kostiju povezan je sa drugim licima.

Sprovedena je detaljna analiza i evaluacija nekoliko slučajeva izmešanih i spaljenih posmrtnih ostataka iz nekoliko regiona Kosova. Identični zadatak sproveden je sa hiljadama fragmentisanih delova tela sa lokacija koje su ekshumirane u Srbiji (Bajina Bašta, Petrovo Selo i Batajnica). Ovaj posao je izvršen zajedno sa proverom više od 700 spisa.

Obavljene su obdukcije 101 lica.

POGLAVLJE 5- NEIDENTIFIKOVANI OSTACI

Uvod:

Identifikacija tela i delova tela koji se čuvaju u KNLSM od najvećeg je prioriteta i čini bitnu komponentu strategije KNLSM. U cilju ovoga, KNLSM je intenzivno radio na proveri svakog pojedinačnog slučaja i zaključio je početne faze svoje provere. Pored toga, preko 600 uzoraka kostiju poslani su Međunarodnoj komisiji za nestala lica na DNK analizu.

Poslednjih 12 meseci, EULEX-KNLSM intenzivno je radio na neidentifikovanim posmrtnim ostacima koji se čuvaju u mrtvačnici. Razvijena je strategija koja sadrži devet faza i koja je počela sam temeljnom i detaljnom proverom spisa svakog pojedinačnog skupa posmrtnih ostataka. Posao je radno intenzivan i izuzetno složen. Ovaj zadatak nije završen pošto zahteva dalju detaljnu analizu i saradnju civilnog društva. Međutim, nalazimo se na tački kada možemo da počnemo sa predstavljanjem preliminarnih rezultata, kod kojih je iskazan značajan napredak. Podaci koji su ovde predstavljeni rezimirani su sledećom listom:

Posmrtni ostaci:

1. Postoji 250 nepotpunih tela.
2. Postoji 200 delova tela.
3. Svi imaju DNK analizu.
4. 317 tela i delova tela pripadaju licima muškog pola.
5. 133 tela i delova tela pripadaju licima ženskog pola.
6. Od svih ovih slučajeva, 32 su maloletnici (15 devojčica; 17 dečaka).
7. 25 slučajeva dolaze is Srbije.

Sada je jasno da 200 delova tela pripadaju nekim of 250 tela u KNLSM. Neki možda pripadaju, takođe, nekima od identifikovanih tela koja su predata porodicama prethodnih godina, kao i nekim nepotpunim telima koji su sahranjeni 1999. i 2000. godine.

Ovo znači da broj lica koja se čuvaju u KNLSM ne iznosi 425 kao što su drugi tvrdili u prošlosti, već manjem broju: minimalni broj lica iznosi otprilike 375. U januaru 2010. godine, biće izvršen posebni popis svakog pojedinačnog tela i dela tela. Svrha ovoga jeste da se utvrdi pravi i jasni minimalni broj lica.

Ovo će da bude precizna i naučna brojka koja ispravno prikazuje minimalni broj lica koja se čuvaju u KNLSM. U prošlosti, ovaj broj je utvrđivan brojem DNK profila. Ovo je dovelo do netačne i pogrešne informacije koja je uverila porodice da se u KNLSM nalazi 425 lica.

Problem:

Ostaci nisu identifikovani zato što je do sada bilo samo malo poklapanja između DNK uzoraka krvi koje su obezbedile porodice sa nestalim licima.

Uzroci problema:

- Slučajevi su u fazi procesa ili provere i očekuje se DNK poklapanje. KNLSM je primetio određeno kašnjenje kod stvarnog profilisanja kostiju i okončanja procesa DNK poređenja između uzorka kosti i krvne reference. KNLSM samo prima obaveštenje kada je konačna provera završena.
- Nisu prikupljeni SVI traženi uzorci krvi, tako da nekoliko tela koji se sada nalaze u KNLSM ne mogu da budu identifikovana dok se ne kompletiraju SVI uzorci krvi.
- U nekim slučajevima, donatori krvi nisu biološki roditelji nestalih lica ili su dalji rođaci.
- Mali broj slučajeva verovatno pripada stranim borcima koji su ekshumirani zajedno sa civilnim žrtvama. Oni će ostati neidentifikovani pošto donatori krvi nisu dostupni.
- 1999. godine, neka tela su prepoznali rođaci, komšije itd. na osnovu odeće i ona su sahranjena pod pogrešnim imenom.
- Porodice koje su ovako sahranile ostatke, NISU imale razloga da prijave svoje pokojne rođake kao nestala lica, i nisu imale razloga da daju krv u svrhu DNK poređenja pošto su smatrali da su sahranili ispravne ljudske ostatke.
- Ovo znači da su neki od ostataka koji su sahranjeni 1999. godine bili moguće **POGREŠNO IDENTIFIKOVANI** i da oni mogu, u stvari, da budu nestala lica, dok ostaci u KNLSM jesu lica koja nikada nisu prijavljeni kao nestali.
- Određeni broj delova tela kod minimalnog broja lica (MNI) pripada ostacima koji su već sahranjeni 1999. i 2000. godine. Rođaci nikada nisu dali krv: kosti ostaju neidentifikovane i ne mogu biti povezane sa telima koje su porodice sahranile.

Kako bi se postigao napredak u ovom procesu od suštinske je važnosti da se sprovedu sledeći DNK testovi:

1. Pokušaj povezivanja delova tela sa telima.
2. Pokušaj povezivanja delova tela sa identifikovanim telima koja su predata porodicama nakon 2002. godine.

Znatan broj lica koja se čuvaju u KNLSM jesu nestala lica. KNLSM je zabrinut što preko **259 uzoraka krvi** nije kompletirano. Pored toga, postoji **61 slučaj** za koji krv uopšte nije prikupljena. To znači da barem **320 slučajeva** ne mogu da budu identifikovani. Pošto KNLSM ima **250 nepotpunih tela**, hitno je potrebno prikupiti preostale uzorke krvi.

Moguća rešenja:

- Veoma je verovatno da neki od delova tela pripadaju telima u KNLSM. KNLSM je više puta zahtevao jednostavno poređenje DNK profila u cilju povezivanja tela i delova tela. Poslednji put je zahtev izdat u septembru. Ukoliko smo u pravu, ovo automatski MOŽE da smanji broj LICA koja se čuvaju u KNLSM.
- Logički zaključak je da neki od posmrtnih ostataka u KNLSM ne pripadaju nestalim licima i da su neka nestala lica, u stvari, sahranjena na grobljima pod pogrešnim imenom.
- Od 2007. godine, KNLSM sprovodi ekshumacije slučajeva ovog tipa. Oni su nazvani Ekshumacije za potvrđivanje identiteta (EPI). Od preko 70 EPI koje su do sada izvršene, kod 8% posmrtnih ostataka dokazano je da pripadaju nekome drugom, a ne onom licu pod čijim imenom je on/ona sahranjen. Ovo potvrđuje hipotezu da su neke žrtve POGREŠNO IDENTIFIKOVANE 1999. godine.
- Još uvek postoji veliki broj nestalih lica koji su sahranjeni na Kosovu ili na susednim teritorijama. Pronalaženje ovih posmrtnih ostataka takođe je ključno za process identifikacije pošto pitanje nestalih lica ne može da bude rešeno bez globalne strategije, uključujući i otkrivanje novih posmrtnih ostataka i identifikaciju. Stanovništvo i relevantne vlasti moraju da se podstaknu da dostave bilo kakvu informaciju koja se odnosi na potencijalne lokacije grobnica.

Sadašnja strategija:

EULEX-KNLSM uspostavlja veze sa udruženjima porodica na celom Kosovu kako bi pronašli porodice, koje sumnjaju u identitet posmrtnih ostataka koje su sahranili bez naučne provere. Usredsređujemo se prvo na događaje, koji su doveli, možda, do ovakve situacije. Primer je masakr koji se desio u blizini Vučitrna kada su interno raseljena lica dočekani u zasedi na putu i ubijeni od strane srpske vojske. Tela su sahranili preživeli i članovi OVK nekoliko dana kasnije, a ekshumacija je izvršena od strane Gratis tima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju nakon nekoliko nedelja. Ovaj tip slučaja ima predispozicije koje ubičajeno vode pogrešnoj identifikaciji. Međutim, strategija zadire dublje od ovoga: jednom kada se potencijalne porodice utvrde, naše osoblje ih kontaktira i situacija se opisuje i detaljno objašnjava. Slučajevi teže da budu jedinstveni u svojim okolnostima tako da svaki zaslužuje individualni pristup. U mnogim slučajevima, sve što se traži jeste uzorak krvi; u drugim slučajevima, zahtevaju se i uzorak krvi i uzorak kosti, dok je kod trećih potrebna celokupna ekshumacija i obdukcija.

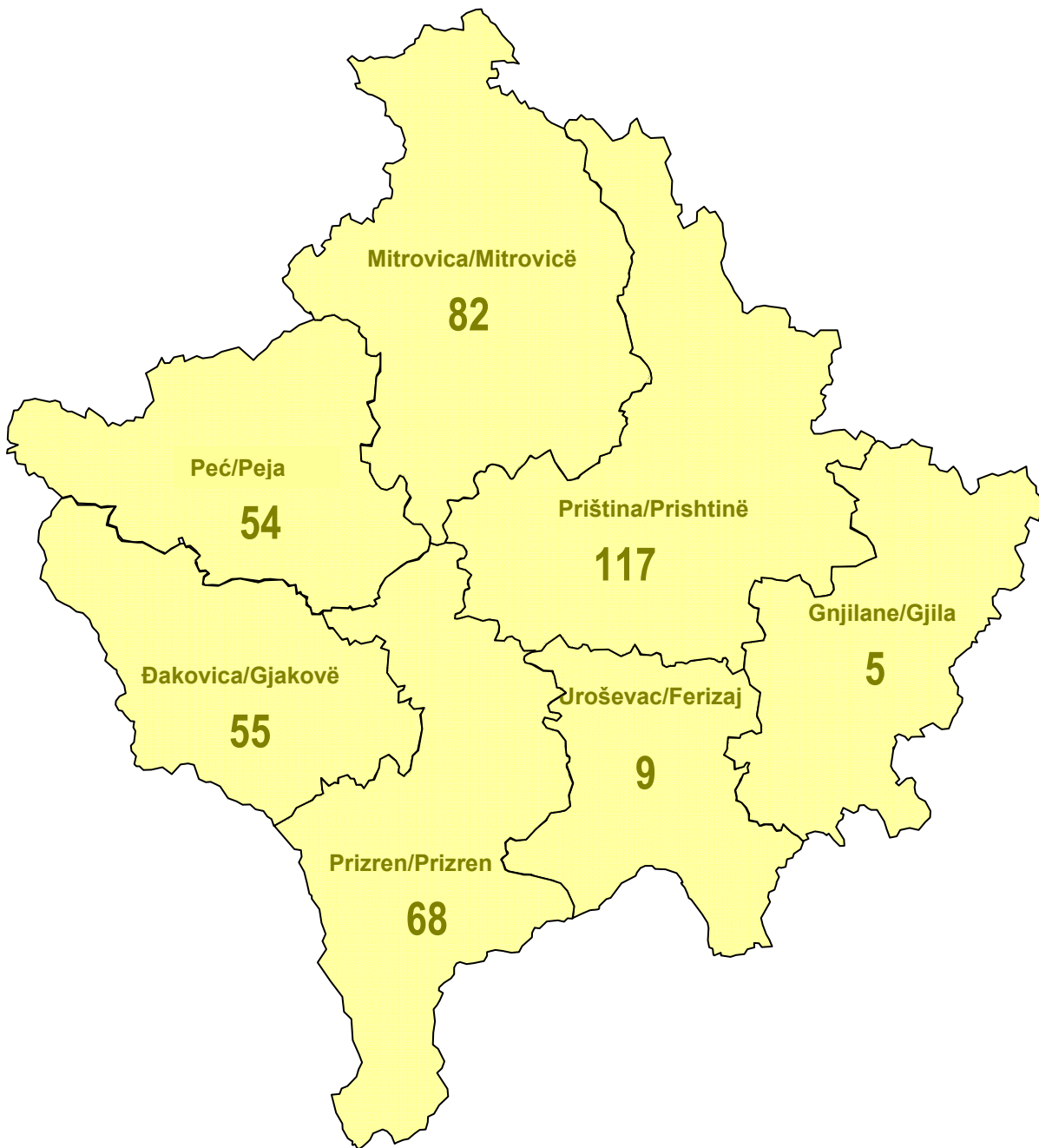
Sledeći osnovni aspekti postaju evidentni iz svega što je opisano: 1) KNLSM ima barem 375 pojedinaca u mrtvačnici, a ne 425, 2) rešenje za neke od neidentifikovanih lica u KNLSM može da se pronađe na terenu, kao i u mrtvačnici, 3) saradnja ne samo udruženja porodica, nego i načelno civilnog društva jeste od suštinske važnosti, i 4) traženje da se obezbedi DNK od svih 425 nije potrebno.

Od početka svojih operacija, EULEX-KNLSM više puta je naglašavao gore navedene tačke.

Važno je jasno staviti do znanja da NI NA KOJI NAČIN ne treba kriviti porodice ili komšije koji su pogrešili u pokušaju da prepoznaju žrtve. Pogrešne identifikacije se obično dešavaju u haosu konflikta. Važno je istaknuti da moramo zajedno da krenemo napred na koordinisani i delotvorni način. Suštinski je važno da se razume da većina porodica NIJE napravila grešku kod prepoznavanja posmrtnih ostataka. Zato ne bi trebalo da bude iznenadne opšte panike. One porodice koje nisu sigurne treba da nas kontaktiraju, ili direktno ili preko udruženja porodica, kako bismo razgovarali o ovom pitanju. S druge strane, kroz naše istrage mi kontaktiramo određene porodice i nastavimo to da radimo u onim slučajevima kada smatramo da je napravljena greška.

Očigledno je da DNK igra važnu ulogu kod ovog pitanja. Stoga, EULEX snažno podstiče da se preduzmu sva nastojanja kako bi se kompletiralo prikupljanje krvi kod 320 ranije pomenutih uzoraka koji su nepotpuni ili nedostaju.

Mapa 2- TELA I DELOVI TELA PO REGIONIMA

POGLAVLJE 6- ARHIVSKE ISTRAGE

KNLSM je postigao znatan napredak u analizi 85.000 strana izveštaja Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju. Ova dokumentacija uključuje izveštaje o istragama na mestima gde je nastupila smrt, ekshumacijama i obdukcijama identifikovanih i neidentifikovanih žrtava koje je Tribunal sproveo 1999. i 2000. godine. Oni ne pružaju dosledno informacije o lokacijama gde su tela žrtava poslednji put sahranjena i kome su ona predata, ali pružaju nove tragove za istrage koje prati EULEX/KNLSM u nastojanjima da

pronadu lokacije grobnica. Ovaj tip podataka se kombinuje sa nekoliko drugih izvora delimičnih podataka kako bi se izgradila najbolja moguća informacija. Tokom 2009. godine, preko 100 slučajeva podvrgnuto je strogom ispitivanju kako bi se istražila njihova korisnost; oni sa najviše potencijala uzeti su kao prioritet za dalje aktivnosti, koje su uključivale, u nekim slučajevima, procene lokacija i ekshumacije. Sa ovim radom će se nastaviti u 2010. godini.

POGLAVLJE 7- PREDAJA POSMRJNIH OSTATAKA PORODICAMA

Čim KNLSM izvrši i službeno potvrdi identifikaciju, članovi relevantnih porodica lično se obaveštavaju. U slučajevima kada su identifikovani samo delovi tela, KNLSM savetuje porodicama da se odgodi predaja i datum sahrane dok svi mogući delovi tela ne budu identifikovani ili slučaj zatvoren. Ovo sprečava nepotrebnu žalost i trošak za porodice. Međutim, uvek je na rođacima da donesu konačnu odluku.

KNLSM je predao preko 83 identifikovanih posmrtnih ostataka porodicama u 2009. godini.

POGLAVLJE 8- ZAKONODAVSTVO

EULEX i KNLSM činili su deo radih grupa za nacрте zakona, koje su radile na sledećim zakonima:

1. Zakon o formiranju Odeljenja sudske medicine (završen).
2. Zakon o procedurama sudske medicine (završen).
3. Zakon o nestalim licima (završen).

POGLAVLJE 9- RADNI PLAN ZA 2010. GODINU

U 2010. godini, EULEX i KNLSM nastaviće da rade zajedno kako bi utvrdili sudbinu nestalih lica. Prioriteti su sledeći:

- Intenzivna kampanja ekshumacija.
- Cilj da se završi sav rad povezivanja delova tela koji se odnosi na slučajeve iz Batajnice, Petrovog Sela i Bajine Bašte.
- Da se vrši nadgledanje, praćenje i savetovanje Ministarstva pravde u vezi sprovođenja usredsređene i intenzivne obuke: 2 lokalna sudsko medicinska kadra da se obuče za ekshumacije i obdukcije.
- U saradnji sa relevantnim organizacijama, sakupiti što je moguće više uzoraka krvi ili kostiju kako bi se kompletiralo 330 delimičnih uzoraka krvi.
- Nastavljanje nastojanja na identifikaciji posmrtnih ostataka koji se čuvaju u KNLSM.
- Obezbediti donatorsko finansiranje, pored budžeta za ekhumacije Ministarstva pravde.
- Zatvoriti slučajeve koji su dostigli granice sudsko medicinske analize (slučajevi spaljivanja – zatvoriti slučajeve nestalih lica koji postoje na osnovu posrednih dokaza kada god je to moguće).
- Napraviti prioritete i planirati opsežne slučajeve, kao i odgovoriti na manje ekshumacije.
- Iscrpeti mogućnosti uzimanja uzoraka kostiju iz svih slučajeva.

POGLAVLJE 10- CIVILNO DRUŠTVO

Delotvorno rešenje pitanja nestalih lica na Kosovu je od najveće važnosti za EULEX/KNLSM. Skoro jednu deceniju nakon što se većina nestanaka desila, pojašnjenje istorijskog pamćenja ostaje jedno od najvećih izazova ukoliko želimo da pospešimo pomirenje i pomognemo porodicama da postignu osećanje konačnosti. EULEX/KNLSM opredeljen je da se bavi pitanjem nestalih lica na Kosovu i da doprinese stalnim nastojanjima kako bi se porodicama koje još uvek ne znaju sudbinu svojih voljenih pružili odgovori.

Učešće civilnog društva, posebno udruženja porodica, u procesu portage za nestalima od suštinske je važnosti za postizanje rezultata. Tokom 2009. godine, KNLSM je intenzivirao razmenu informacija sa porodicama nestalih na celom Kosovu i van njega. Saznali smo da članovi civilnog društva poseduju važne informacije koje su nam obezbedile nove tragove koji su vodili do lokacija grobnica, kao i specifične detalje koji su pokrenuli neke od naših istraga.

EULEX/KNLSM je ustanovio čvrste mreže saradnje sa udruženjima porodica u Mitrovici, Srbici/Skenderaju i Podujevu. Dalje veze su formirane sa mnogim porodicama koje ne pripadaju nijednom udruženju.

EULEX/KNLSM je imao 101 susret sa porodicama i udruženjima porodica u 2009. godini. Primili smo informacije od mnogih ljudi, od kojih su mnoge bile korisne na više načina. Pored toga, EULEX/KNLSM je izdao 16 ažuriranih obaveštenja i izveštaja. Neke od udruženja porodica reagovala su važnim komentarima, pitanjima i predlozima koje je ova kancelarija pravovremeno primila k znanju.

Neophodno je dalje razvijati komunikaciju sa udruženjima u 2010. godini. EULEX/KNLSM biće proaktivan u ovom pogledu i nada se da će se porodice opredeliti da rade s nama. Ovo je posebno važno kako bi se postigao napredak u sledećem:

1. Lociranje potencijalnih grobnica,
2. Koordinacija sa onima koji nisu članovi, a koji treba da daju uzorke krvi za DNK analizu,
3. Uveravanje porodica da obezbede krv za DNK analizu,
4. Prikupljanje podataka o specifičnim slučajevima,
5. Razmena informacija i opšta koordinacija,
6. Podrška sistematskim pregledima globalja i slični projekti.

Najveći izazovi u 2010. godini se odnose na pronalaženje pouzdanih informacija koje vode do potencijalnih lokacija grobnica, utvrđivanje identiteta posmrtnih ostataka u KNLSM i saradnja sa porodicama i udruženjima porodica.

Podstičemo sve one koji možda imaju informacije da stupe u kontakt s nama. Sve primljene informacije tretiraju se sa najvećom poverljivošću. EULEX/KNLSM će pravovremeno reagovati na sve primljene informacije.

Kontakti u Ministarstvu pravde:

Arsim Gerxhalii (arsim63@hotmail.com)
Biljana Vekić (biljanavekic@hotmail.com).

Kontakti u EULEX-u:

Alan Robinson- Ko-direktor EULEX/OMPF (alan.robinson@eulex-kosovo.eu)
Valerie Brasey- Savetnik za nestala lica (valerie.brasey@eulex-kosov.eu)
Krassimir Nikolov- Koordinator za ekshumacije (krassimir.nikolov@eulex-kosovo.eu)

